

LAKIALOITE 41/2003 vp

Laki työttömyysturvalain 9 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

LAKIALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tässä lakialoitteessa esitetään, että maksettaessa työmarkkinatuki työnantajalle tukena palk-

kauskustannuksiin sitä korotetaan 30 % työntekijöiden palkan korottamiseksi.

PERUSTELUT

Köyhyydestä, joka lisääntyi 1990-luvun laman ja siihen liittyneiden ratkaisujen myötä, uhkaa tulla Suomessa pysyvä ongelma. Toimeentulotukea saavien määrä on vakiintumassa korkealle tasolle. Vuonna 2002 toimeentulotuen piirissä oli 262 000 kotitaloutta ja 440 000 henkilöä, eikä vähennystä edelliseen vuoteen juuri tapahtunut. Jos pienituloisuuden rajana pidetään 60 prosenttia mediaanitulosta, pienituloisten osuus oli 10,8 % vuonna 2001. Vuonna 1990 vastaava osuus oli 7,9 %. Pitkäaikaistyöttömyyttä ei ole nujerrettu, ja useat kymmenet tuhannet ihmiset ovat syrjäytymässä työmarkkinoilta. Tässä tilanteessa tarvitaan uusia sosiaali- ja työvoimapolitiittisia ratkaisuja köyhyyden ja syrjäytymisen estämiseksi.

Vuodesta 1998 lähtien työmarkkinatuki on voitu tietyin ehdoin maksaa työnantajalle tukena palkkauskustannuksiin osana ns. yhdistelmätukea ja nyttemmin yhdistelmätukikokeilussa myös sellaisenaan ilman työllistämistukea. Tästä säädetään nyt työttömyysturvalaissa (1290/2002) ja julkisesta työvoimapalvelusta

annetussa laissa (1295/2002). Yhdistelmätukea voidaan myöntää kunnille ja yksityisille työnantajille, mutta ei valtion laitoksille, ja se on tarkoitettu ensi sijassa työmarkkinatuella pudonneiden pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen.

Yhdistelmätuen osuus työllisyyspolitiikassa on kasvanut viime vuosina. Se on korvannut normaalia palkkaperusteista työllistämistukea. Yhdistelmätuella sijoitettujen palkat ovat kuitenkin usein pienet ja suurelta osin kyse on hyvin pienipalkkaisesta osa-aikatyöstä. Tämä johtuu ainakin osittain tuen ehdoista, jotka mahdollistavat palkkauskustannusten rajoittamisen tuen määrään. Yhdistelmätukea käytetään työllistämiskeinona paljon ns. kolmannella sektorilla, jossa työnantajalla ei ole juuri mahdollisuuksia omaan rahoitusosuuteen palkkauskustannuksissa. Vaarana on, että järjestelmä synnyttää eräänlaiset C-luokan työmarkkinat, joissa palkkataso ja työehdot ovat tavanomaista huonommat. Tätä kuvaa vahvistaa myös se, että työttömyysturvan työssäoloehdon karttumista on rajoitettu yhdistelmätukitoissa.

Yhdistelmätuella on yhteyksiä USA:sta lähtöisin olevaan "workfare"-ajatteluun, jossa vaaditaan, että sosiaaliavun tai työttömyysturvan saajan on työskenneltävä tuen vastikkeeksi. Kun työnantajan palkkauskustannukset rajoittuvat pelkkään työmarkkinatukeen, ollaan hyvin lähellä workfare-käytäntöä. Työtön työskentelee saadakseen tulon, joka on samansuuruinen kuin pelkkä työttömyysturva tai vielä pienempikin, kun otetaan huomioon sivukustannukset. Työllistäminen ei silloin kohenna työttömän taloudellista asemaa. Tällaiset järjestelmät ovat omiaan luomaan erityisiä halpatyömarkkinoita.

Yhdistelmätuella voisi olla myönteisempi osuus pitkäaikaistyöttömien työllistämässä ja

heidän toimeentulonsa vahvistamisessa, jos järjestelmän ehtoja kehitetään. Yksi keino tähän olisi yhdistelmätuen tason korottaminen. Se voisi tapahtua siten, että työmarkkinatuki maksetaan korotettuna silloin, kun se maksetaan työnantajalle tukena palkkauskustannuksiin. Tämä kannustaisi työnantajia paremmin palkattujen töiden järjestämiseen ja lisäksi muutenkin järjestelmän houkuttelevuutta. Kohtuullisena korotusprosenttina voisi olla 30, mistä tulisi säätää työttömyysturvalain 9 luvun 2 §:ssä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työttömyysturvalain 9 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 9 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

9 luku

Työmarkkinatuen määrä ja kesto

2 §

Yhdistelmätuen määrä

Työnantajalle maksetaan tukena palkkauskustannuksiin 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu täysi-

määräinen työmarkkinatuki 30 prosentilla korotettuna työntekijöiden palkan korottamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 2003

Esko-Juhani Tennilä /vas
Annika Lapintie /vas
Iivo Polvi /vas
Unto Valpas /vas
Minna Sirnö /vas

Mikko Kuoppa /vas
Erkki Virtanen /vas
Matti Kangas /vas
Markus Mustajärvi /vas
Anne Huotari /vas

LA 41/2003 vp — Esko-Juhani Tennilä /vas ym.

Outi Ojala /vas
Suvi-Anne Siimes /vas
Mikko Immonen /vas
Jaakko Laakso /vas

Kari Uotila /vas
Matti Kauppila /vas
Martti Korhonen /vas